

Чуб Ю. В.

Сумской национальный аграрный университет

ИННОВАЦИОННАЯ МОДЕЛЬ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ АПК КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРОИЗВОДСТВА

Резюме

Исследованы теоретические вопросы использования инноваций в агропромышленном производстве. Рассмотрены особенности инновационной системы Украины. Приведены этапы процесса управления интеллектуальными инвестициями предприятия.

Ключевые слова: конкурентоспособность, агропромышленный комплекс, предприятие, инновации.

Chub Y. V.

Sumy National Agrarian University

INNOVATION MODEL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES AS A FACTOR INCREASING COMPETITIVENESS

Summary

Theoretical issues of innovation in agricultural production. The features of the innovation system of Ukraine. Formulated stages of the process control intelligent investment company.

Key words: competitiveness, agriculture, enterprise, innovation.

УДК 005.934

Шатохін А. Л.

Національна металургійна академія України

АНАЛІЗ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Проведено критичний аналіз методичних підходів до оцінки рівня економічної безпеки підприємства. Здійснено класифікацію даних методик, виділено їх переваги та недоліки. Сформовано необхідні вимоги до власної методики оцінки економічної безпеки.

Ключові слова: економічна безпека, методичні підходи, індикатори безпеки, складові безпеки, інтегральна оцінка.

Постановка проблеми. Діяльність вітчизняних підприємств здійснюється в умовах підвищеної невизначеності зовнішнього середовища, що впливає на стан їх економічної безпеки. Економічна безпека підприємства є не лише найважливішим поняттям в економічному аналізі, але й однією з основних складових механізму управління самого підприємства. Саме від ступеня достовірності та точності аналізу рівня економічної безпеки залежить ефективність прийнятих управлінських рішень та успішність підприємства на ринку. У зв'язку з цим актуальним є питання формування методичних підходів до кількісної оцінки рівня економічної безпеки підприємства.

Мета роботи. Потрібно виділити ряд завдань, вирішення яких може забезпечити подальший розвиток та удосконалення методичної бази щодо оцінки економічної безпеки підприємства, а саме: класифікувати методичні підходи з метою виявлення спільних та відмінних рис кожної з груп; провести критичний аналіз через призму об'єктивності та ефективності застосування в сучасних умовах ведення господарювання; сформулювати необхідні вимоги до розробки власної методики оцінки економічної безпеки підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових робіт показав, що більшість вітчизняних та зарубіжних авторів економічну безпеку підприємства відображають як досить масштабне та багато'ємне поняття, але на практиці ці погляди в більшості випадків обмежуються про-

веденням діагностики окремих її складових. Пояснити дану ситуацію можна великою кількістю напрацьованих теоретичних підходів до кількісної оцінки окремих складових економічної безпеки, складністю інтеграції окремих критеріїв в єдиний узагальнюючий показник.

Потрібно також зазначити, що як теоретичні, так і методичні основи економічної безпеки підприємства знаходяться зараз на стадії розвитку та формування. У зв'язку з цим у науковій літературі наведено досить велику кількість методик оцінки рівня економічної безпеки. Також можна прогнозувати поповнення їх в майбутньому, що зумовлюється розбіжністю поглядів на розуміння сутності економічної безпеки підприємства, поглибленням та постійним удосконаленням як теоретичних аспектів, так і методологічного апарату, зміною з плином часу пріоритетів та появою нових складових, функцій в процесі оцінки економічної безпеки підприємства та ін.

Виклад основного матеріалу. Важливість питання оцінки економічної безпеки підприємства та необхідність удосконалення методичного апарату відображається в роботах багатьох вчених, таких як Барановський О. П., Бендиків М. А., Гічова Н. Ю., Гончаренко Л. П., Довбня С. Б., Ігнатієва І. А., Козаченко Г. В., Куценко Е. С., Ковальов Д., Ляшенко А. Н., Пономарев В. П., Ревчук Н. Й., Тамбовцев В. Л., Шлемко В. Т. та інші. Не дивлячись на досить велику кількість підходів до оцінки економічної безпеки підпри-

емства залишаються питання, які потребують подальшого вивчення та удосконалення.

У науковій літературі переважна більшість методичних підходів до оцінки рівня економічної безпеки має ряд певних недоліків на кожному етапі оцінювання (вибір економічних складових, формул для розрахунків та ін.). Також потрібно відмітити, що не кожен автор надає обґрунтовані рекомендації стосовно вибору показників для оцінювання. Майже всі дослідники для кількісного визначення рівня економічної безпеки підприємства застосовують методики розрахунку єдиного інтегрального показника. Повнота відображення реальної ситуації економічної безпеки на підприємстві залежить від якісного аналізу та відбору

показників, які б охопили весь спектр роботи підприємства.

Існування різних підходів зумовлює потребу та доцільність їх системної класифікації, що дозволить створити умови для узагальнення переваг та недоліків, а в подальшому – їх вдосконалення чи розробку більш комплексних та достовірних методик. В наукових джерелах аналіз та співставлення підходів і методик оцінки рівня економічної безпеки підприємства засвідчив їх суттєву відмінність. На наш погляд, на сьогоднішній день можна виділити основні чотири групи методичних підходів до оцінки економічної безпеки підприємства (рис. 1). Розглянемо детальніше кожен методик окремо, виділимо їх переваги та недоліки.

Рис. 1. Підходи до оцінки економічної безпеки підприємства

Методик прогнозування банкрутства суб'єктів господарювання в науковій літературі зустрічаються досить велика кількість; вони засновані на побудові багатофакторних моделей (Альтмана, Таффлера, Ліса, Чессера, Спрінгейта тощо) [1, 2 та ін.]. Основними параметрами, що використовуються в даних моделях для оцінки економічної безпеки підприємства, є показники фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та платоспроможності. Також розраховується відповідність даних показників нормативним чи рекомендованим значенням. Такі методики мають свої переваги: коефіцієнти моделей були розраховані на основі математичної обробки великого обсягу статистичної інформації, тобто вони мають об'єктивний характер; багатофакторна модель дозволяє отримати кінцевий показник стану, який можна швидко проаналізувати в динаміці, також він не потребує багато часу та матеріальних ресурсів для проведення розрахунків. Але в той же час вони мають вагомий недолік: моделі не відображають специфіки економіки України; при розрахунку не враховується більшість показників діяльності підприємства, плин часу (моделі були розраховані в другій половині ХХ століття на основі статистичних даних зарубіжних підприємств). Найважливіший недолік, який потрібно виділити окремо, полягає в тому, що багатофакторні моделі визначають інтегральний показник як суму складових, тобто якщо один показник має недостатнє значен-

ня його можна компенсувати понаднормованим значенням іншого.

Для оцінки банкрутства підприємства також використовують інші методики інтегральної оцінки фінансово-економічного стану підприємства, зокрема, дуже часто зустрічаються в науковій літературі підходи, які використовують розрахунок середніх величин, а також експертно-бальну оцінку. Методичні підходи інтегральної оцінки, які використовують середні величини, визначають фінансово-економічний стан підприємства в залежності від величини середнього відхилення фактичного значення різних фінансових показників від їх рекомендованого значення. Частіше для розрахунку інтегрального показника використовують формули середніх величин: середня арифметична та геометрична (проста чи зважена) [3, 4]. Перевагами методичних підходів, заснованих на середніх величинах, є те, що вони дозволяють оцінити стан підприємства в порівнянні з нормативними чи рекомендованими значеннями. Потрібно відмітити, що до переваг також можна віднести універсальність методів, яка полягає в можливості індивідуального підбору показників для кожного підприємства, що аналізується. При розрахунку інтегрального показника можна використати декілька показників для експрес-аналізу; для комплексного аналізу можна вибрати значно більше показників. При цьому витрати на проведення такого аналізу будуть залежати від міри де-

талізації проведеної оцінки. Даний підхід також має ряд недоліків, які, на нашу думку, потрібно відмітити: індивідуальний відбір показників для оцінки фінансово-економічного стану може привести до суб'єктивної оцінки; більшість дослідників не надають обґрунтування системи нормативних значень фінансово-економічних показників; при розрахунку інтегрального показника більшість авторів не враховує динаміку змін фінансових показників, що унеможливує прогнозування стану економічної безпеки на підприємстві.

Основна суть експертно-балних методик оцінки економічної безпеки підприємства полягає в тому, що експерти (група експертів) окремо один від одного оцінюють фінансово-економічний стан підприємства з присвоєнням йому відповідного балу [5, 6]. Інтегральний показник розраховується як сума балів чи середній бал окремих показників. Дані методики відрізняються своєю простотою в застосуванні, однак мають і суттєві недоліки оцінки: носять суб'єктивний характер; не завжди враховується галузева приналежність підприємства, його положення на ринку, конкурентне середовище та інші особливості.

На нашу думку, до ресурсно-функціональних підходів потрібно віднести методики, що передбачають проведення оцінки економічної безпеки за рівнем стану складових безпеки (фінансової, інтелектуальної й кадрової, техніко-технологічної, політико-правової та ін.) чи, навпаки, оцінки збитків, завданих складовим. Так, наприклад, у монографії автори Козаченко А. В., Пономарев В. П., Ляшенко А. Н. розглядають наступний підхід до кількісної оцінки економічної безпеки підприємства [7]. За критерій економічної безпеки підприємства вони пропонують використовувати чистий прибуток. Зокрема, дослідники відзначають «При відсутності прибутку ... не можна говорити про дотримання інтересів підприємства і, як наслідок, про те, що підприємство знаходиться у стані економічної безпеки» [7, с. 138]. Основна думка авторів полягає у тому, що прибуток є одним з найважливіших показників діяльності підприємства. На основі його співвідношення з витратами, можна зробити частковий висновок стосовно економічної безпеки, але кількісно оцінити її рівень неможливо. Для вирішення питання щодо кількісної оцінки рівня економічної безпеки підприємства авторами пропонується розглянути співвідношення: інвестиції підприємства в t -й рік (I'_{EB}), необхідні для забезпечення його економічної безпеки, до бруто – інвестиції підприємства t -й рік (BI'). Даний підхід до оцінки рівня економічної безпеки підприємства має ряд недоліків. При порівнянні двох критеріїв (BI' та I'_{EB}) не можна однозначно сказати про стан безпеки, можна лише сказати про те, що підприємство має прибуток, частину якого використовує для свого розвитку. Тобто для об'єктивної оцінки безпеки даний критерій може бути використаний разом з іншими. Також необхідно відмітити, що співвідношення між (BI') та I'_{EB} завжди потрібно перевіряти на доцільність, щоб не погіршувати економічну ефективність діяльності підприємства.

Дослідники Гончаренко Л. П. та Куценко Е. С. [8] для оцінки рівня економічної безпеки використовують частковий функціональний критерій (формула 1). Розрахунок даного показника відбувається на основі оцінки збитків за кожною складовою, які були завдані економічній безпеці підприємства, та ефективності заходів по їх усуненню чи попередженню.

$$CKEB = \sum_{i=1}^N K_i \times d_i \quad (1)$$

де K_i – значення часткових функціональних критеріїв економічної безпеки підприємства;

d_i – вагомість функціональних складових економічної безпеки підприємства, причому $\sum d_i = 1$.

Вагомість функціональних критеріїв економічної безпеки підприємства розраховуються на підставі оцінки сукупних збитків за функціональними складовими його економічної безпеки. Дана методика оцінки може бути застосована на практиці, адже вона не потребує значних матеріальних витрат, є проста в застосуванні та обчисленні кінцевого результату.

Програмно-цільовий підхід базується на принципах управління та подальшого розвитку підприємства. За даним підходом оцінка економічної безпеки розраховується на основі інтегрованої сукупності показників із застосуванням кластерного та багатокритеріального аналізу [9]. До даного виду методик можна віднести тримірний підхід Довбні С. Б. та Гічової Н. Ю. [10]. Автори запропонували визначити загальний рівень економічної безпеки підприємства на трьох його рівнях діяльності: поточному, тактичному та стратегічному. Кількісне значення рівня поточної, тактичної та стратегічної безпеки розраховують із середньозваженої міри досягнення фактичних значень відповідних оціночних показників в порівнянні з нормативними чи установленими цільовими значеннями. Далі інтегральний показник економічної безпеки підприємства розраховується як середньозважене значення показників поточної, тактичної та стратегічної безпеки. Розроблена методика може знайти широке використання в практиці оцінки економічної безпеки, вона має прозорий та чіткий алгоритм розрахунку показників, хоча також має свої недоліки. Самі дослідники відмітили необхідність подальшого удосконалення механізму визначення значущості окремих показників складових безпеки підприємства та формування системи галузевих рекомендованих значень запропонованих коефіцієнтів з метою підвищення об'єктивності результатів оцінки. Тримірна методика має суб'єктивний вплив при виборі показників для оцінки на різних рівнях підприємства. Якщо порівнювати методику з іншими, які використовують середні величини та кінцевий інтегральний показник, відмінність полягає в тому, що автори виділяють три рівня діяльності підприємства, для кожного з яких вибирають свою оцінювальну групу фінансово-економічних показників роботи суб'єкту господарювання. Трирівневий підхід дозволяє досліднику отримати цілісну картину економічної безпеки, що склалася на підприємстві та розрахувати загальний її рівень.

Досліджуючи наукову літературу стосовно питання оцінки економічної безпеки підприємства, на наш погляд, потрібно окремо виділити один з сучасних методів оцінки рівня економічної безпеки, який ще не знайшов великого розповсюдження в практичному застосуванні, тобто теорію нечітких множин [11]. Сутність підходу полягає в тому, що під час оцінки економічної безпеки виявляються різні індикатори, які недоступні для точного вимірювання («високий», «низький», «найкращий», «критичний» і т. д.). Дані індикатори з нечіткими оцінками в теорії нечітких множин задаються як лінгвістичні змінні зі своєю безліччю значень. Зв'язок кількісного значення деякого фактору (індикатору) з його якісним лінгвістич-

ним описом задається функціями m , тобто приналежності фактора нечіткій множині. Дослідники, що здійснюють аналіз, використовують власні задані стани економічної безпеки підприємства (наприклад, відмінний, нормальний, кризовий і т. д.) з поділом на нечіткі підмножини. Необхідно відмітити, що кожній з підмножин A_1, \dots, A_n відповідають свої функції приналежності $m_{1S..mnS}$, де S – інтегральний показник (чим вище S , тим стійкіший стан). Потім, за допомогою порівняння поточних значень індикаторів з їх пороговими значеннями, оцінюється стан економічної безпеки аналізованого об'єкта. Недоліками даного методу є відсутність стандартної методики конструювання нечітких систем та неможливість математичного аналізу нечітких систем існуючими методами.

Індикаторний підхід до оцінки рівня економічної безпеки підприємства використовують Ковальов Д., Сухорукова Т. [12], Тамбовцев В. Л. [13], Бендіков М. А. [14], Барановський О. П. [15], Ігнатієва І. А. [16] та інші. Вчені-економісти в своїх підходах використовують показники-індикатори, тобто порогові значення показників. Дані показники характеризують діяльність підприємств у різних функціональних галузях. Оцінювання рівня економічної безпеки підприємства здійснюється за результатами порівняння фактичних показників діяльності підприємства з індикаторними. Однак недоліком методу є неповна вивченість питання, пов'язаного з визначенням методичної бази індикаторів, які б враховували різні аспекти діяльності підприємства (галузеву приналежність, форму власності, структуру капіталу, динаміку зовнішнього оточення суб'єкта та ін.), тобто цілісну картину господарювання отримати неможливо. Дані недоліки виступають бар'єром у застосуванні підходу на практиці.

Багатофакторна ресурсна модель дозволяє оцінити рівень економічної безпеки підприємства виходячи з аналізу ефективності використання ресурсів на підприємстві, а також окремих функціональних складових (фінансова, ринкова, інтелектуальна, виробнича та ін.) [17]. Загальний результат аналізу з використанням даного підходу виводиться на діаграму з полярною системою координат. Кожна секція відповідає окремим елементам економічної безпеки підприємства, на вісі відкладаються кількісні значення рівнів кожної складової економічної безпеки підприємства. На практиці досить широко використовується багатовекторна модель, завдяки своїй простоті у застосуванні та наочності результатів аналізу (відображаються результати діагностики всіх сфер діяльності суб'єкту господарювання, а це підвищує ймовірність визначення моменту зародження кризисного явища). Також потрібно відмітити, що даний підхід можна доповнювати різними показниками, які характеризують особливість функціонування підприємства, тобто є посилення на його універсальність. Отримання достовірних та об'єктивних результатів з використанням даного підходу повністю неможливо, адже розрахунок інтегрального показника здійснюється через визначення середнього значення всіх складових економічної безпеки, що, в свою чергу, призводить до взаємокомпенсації низького рівня безпеки однієї складової високим рівнем іншої. Вагомим недоліком підходу є відсутність єдиної шкали оцінки інтегрального показника економічної безпеки підприємства.

До інших методик, на думку автора, можна віднести підходи, які використовуються держав-

ними установами для аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних організацій та таких, що підлягають приватизації, інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання [18, 19, 20 та ін.]. Затвердженні методичні підходи визначають основні показники, які характеризують фінансово-господарський стан підприємств. Вони встановлюють порядок проведення розрахунків за даними фінансової та податкової звітності, напрями перевірки діяльності підприємств з метою виявлення причин збитковості, а також критерії оцінки ефективності управління підприємствами, інвестиційної привабливості. Головний недолік даних методичних підходів, який потрібно виділити, – це використання даних фінансової звітності, що не враховують всіх складових економічної безпеки, які раніше зазначалися в розглянутих методичних підходах, однак дозволяють провести експрес-аналіз фінансового стану для прийняття важливого управлінського рішення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз різних наукових джерел щодо оцінки рівня економічної безпеки суб'єктів господарювання свідчить про неоднозначність поглядів вчених-економістів. Критичний аналіз підходів, що був проведений нами, виявив істотні недоліки у їх застосуванні на практиці: майже всі методики не враховують галузеву особливість аналізу, весь спектр діяльності, а обмежуються лише деякими складовими, не мають шкали оцінки інтегрального показника чи взагалі числового вираження рівня безпеки тощо. Хоча потрібно відмітити, що кожний методичний підхід є певним внеском у розвиток проблеми оцінки економічної безпеки підприємства, адже доповнює чи відкриває новий напрямок в науковій думці.

Розглянувши існуючі підходи до оцінки рівня економічної безпеки підприємства, на наш погляд, потрібно відзначити, що більша кількість дослідників віддають перевагу розрахунку інтегрального показника. Іншої, більш кращої альтернативи інтегральній оцінці, яка б врахувала всі спектри діяльності підприємства, немає. Зважаючи на зазначене, потрібно відмітити, що метод інтегральної оцінки повинен враховувати ряд особливостей та мати наступні характеристики:

- комплексність, тобто враховувати всі складові функціонування підприємства;
- кількісне вираження в загальному показнику для аналізу в динаміці та порівняння з іншими підприємствами, наявність чіткої шкали порівняння отриманих результатів;
- ефективність по відношенню до отриманих результатів та витрат на його проведення;
- універсальність, що дозволить розширити межі використання (автор має на увазі, що підхід можна доповнити незначною кількістю показників для отримання достовірних результатів, враховуючи специфіку господарського суб'єкту).

Забезпечення стабільного розвитку виробничих підприємств, їх ефективної роботи не можливі без розробки й реалізації ефективної методики оцінки рівня економічної безпеки, яка б обов'язково враховувала негативний вплив внутрішніх та зовнішніх чинників діяльності підприємства. Отже, підводячи підсумок аналізу методичних підходів до оцінки рівня економічної безпеки підприємства, потрібно зазначити відкритість даного питання. На основі виявлених особливостей постає необхідність подальшого розвитку та удосконалення методичного підходу до оцінки рівня економічної безпеки підприємства.

Список літератури:

1. Економіко-математичні моделі оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання : монографія / О. М. Тридід, О. Г. Тижненко, Л. О. Тижненко. – К. : УБС НБУ, 2009. – 213 с.
2. Ряззаєва Т. Г. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства / Т. Г. Ряззаєва, І. В. Стасюк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 3. Т. 1. – С. 177-181.
3. Анализ производственно-хозяйственной деятельности металлургических предприятий : учебное пособие для вузов по специальности 060080 «Экономика и управление на предприятиях металлургии» / О. В. Юзов, А. М. Седых. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : МИСиС, 2005. – 360 с.
4. Романова Л. Е. Анализ хозяйственной деятельности: Краткий курс лекций / Л. Е. Романова. – М. : Юрайт-Издат, 2003. – 220 с.
5. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : монографія / Т. Г. Васильців. – Львів : Арал, 2008. – 386 с.
6. Мищенко С. Н. Система обеспечения экономической безопасности организации: дис. на соискание учёной степени канд. экон. наук : 08.00.05 / С. Н. Мищенко. – Ростов-на-Дону, 2004. – 197 с.
7. Козаченко А. В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения : монография / А. В. Козаченко, В. П. Пономарев, А. Н. Ляшенко. – К. : Либра, 2003. – 280 с.
8. Гончаренко Л. П. Управление безопасностью : учеб. пособие / Л. П. Гончаренко, Е. С. Куценко. – М. : КНОРУС, 2005. – 272 с.
9. Забродский В. Теоретические основы оценки экономической безопасности отрасли и фирмы / В. Забродский, Н. Капустин // Бизнес-информ. – 1999. – № 15-16. – С. 35-37.
10. Довбня С. Б. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства / С. Б. Довбня, Н. Ю. Гічова // Фінанси України. – 2008. – № 4. – С. 88-97.
11. Кузьмин В. А. Реализация алгоритма обеспечения экономической безопасности на основе нечетко - множественного подхода в среде MatLab / В. А. Кузьмин, К. Е. Токарев // Современные научные исследования и инновации. – Июль 2012. – № 7 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://web.snauka.ru/issues/2012/07/15773>.
12. Ковальов Д. Економічна безпека підприємства / Д. Ковальов, Т. Сухорукова // Економіка України. – 1998. – № 10. – С. 48-52.
13. Тамбовцев В. Л. Экономическая безопасность хозяйственных систем: структура проблемы / В. Л. Тамбовцев // Вестн. Моск. ун-та. – сер.6. Экономика. 1995. – № 3. – С. 3.
14. Бендиков М. А. Экономическая безопасность промышленного предприятия в условиях кризисного развития / М. А. Бендиков // Менеджмент в России и за рубежом. – 2000. – № 2. – С. 17-29.
15. Барановський О. Визначення показників економічної безпеки / О. Барановський // Економіка. Фінанси. Право. – 1999. – № 8. – С. 14-16.
16. Ігнат'єва І. А. Формування системи оціночних індикаторів стратегічного потенціалу підприємств легкої промисловості / І. А. Ігнат'єва // Легка промисловість. – 2005. – № 4. – С. 42-43.
17. Ільяшенко С. Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке / С. Н. Ільяшенко // Актуальні Проблеми Економіки. – 2003. – № 3. – С. 12-19.
18. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій. Затверджено Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.98 № 22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>.
19. Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 14.02.2006 № 170 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06>.
20. Методики проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій. Затверджено Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 27.06.1997 р. № 81 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97>.

Шатохин А. Л.

Национальная металлургическая академия Украины

**АНАЛИЗ МЕТОДИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ
К ОЦЕНКЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ****Резюме**

Проведен критический анализ методических подходов к оценке уровня экономической безопасности предприятия. Осуществлена классификация данных методик, выделены их преимущества и недостатки. Сформулированы необходимые требования к собственной методике оценки экономической безопасности.

Ключевые слова: экономическая безопасность, методические подходы, индикаторы безопасности, составляющие безопасности, интегральная оценка.

Shatohin A. L.

National Metallurgical Academy of Ukraine

**TNE ANALYSIS OF METHODOLOGICAL APPROACHES
TO THE ESTIMATION OF ECONOMIC SAFETY OF THE ENTERPRISE****Summary**

Critical analysis of methodical approaches to the estimation of a level of economic safety of the enterprise. Classification of these methods is highlighted their advantages and disadvantages. Formulated requirements to the own methodology of assessment of economic security.

Key words: economic security, methodological approaches, indicators of safety, security components, integral assessment.